

TOONDICHTER PETER BENOIT NUMISMATISCH GEZIEN

Marcel Nuijttens & Eugène Verbeke

TEN GELEIDE

In 2001 was het precies 100 jaar geleden dat Peter Benoit overleed. De werkgroep Senioren Academie Izegem wilde dit feit in hun jaarlijkse voordrachtenreeks herdenken. In de stedelijke bibliotheek verzorgde de heer R. Dupré een voordracht waarin zowel het woord, het beeld en de muziek aan bod kwamen.

Om dit gebeuren nog belangrijker te maken, brachten mijn numismatische vriend Eugène Verbeke en ikzelf alle mogelijke medailles, plaketten en ontwerpen in gips samen om deze aan het aanwezige publiek te tonen, wat een zekere bijval genoot.

Om de aanwezigen meer vertrouwd te maken met de numismatische voorwerpen, zorgden wij voor een kleine catalogus, met de medewerking van het stadsbestuur van Izegem.

Precies deze catalogus trok de aandacht van meerdere verzamelaars die ook nog over medailles en plaketten, met als thema Peter Benoit beschikten, zodat wij de mening zijn toegedaan dat deze numismatische gegevens niet mogen verloren gaan. Wij willen de aandacht vestigen dat de catalogus handelt over de numismatische voorwerpen die ons tot op heden bekend zijn.

Het oudste gedeelte van het stadhuis in Izegem is de vroegere patriciërswoning van de familie C. Ameye waarmee Peter Benoit bevriend was. Het was immers ook te Izegem dat op 22-23 oktober 1893 de opvoering van zijn werk “Meilief” in première ging.

Exemplaren die niet in de catalogus opgenomen zijn mogen altijd medegegeeld worden aan de auteurs.

*Peter Benoit naar een ontwerp van F. Corbeel.
Bronzen plakket op marmer, afmetingen 245 x 285 mm, catalogus nr. 48.*

LEVENSBESCHRIJVING PETER BENOIT 1834-1901

Peter Benoit werd te Harelbeke geboren op 17 augustus 1834. Hij kreeg zijn eerste muzieklessen van zijn vader Petrus Jacobus, die sluismeester was van beroep. Later volgde hij piano en orgel en gregoriaanse zang bij de Desselgemse kosterorganist Pieter Carlier. Al vrij vroeg componeerde Peter Benoit enkele stukjes voor de plaatselijke muziekmaatschappij Sint-Cecilia en voor de Sint-Salvatorkerk van Harelbeke, waaronder het motet “Tantum ergo” en het “Laudate pueri dominum” voor koor en orkest.

In 1851 werd Peter leerling aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel, waar hij piano, harmonie, contrapunt, fuga en compositie volgde. Zijn belangrijkste leraar was directeur François Fétis, een uitzonderlijk musicoloog en muziekpedagoog.

Eind 1854 verliet Peter Benoit de Muntscouwburg en werd dirigent bij het “Toneel der volksbeschaving” van Jacob Catz in het Parktheater te Brussel. Hij schreef muziek voor een twaalfstal toneelstukken waaronder: “Het dorp in ’t gebergte” en “De

Belgische Natie". In deze schouwburg werd Benoit voor het eerst geconfronteerd met twee elementen die van beslissende betekenis waren voor zijn verdere loopbaan: enerzijds het flamingantisme en anderzijds de toneelwereld. Ondertussen bereidde hij zich voor op de Prijs van Rome, een tweejaarlijkse muziekwedstrijd voor jonge componisten.

In 1855 behaalde Benoit een eervolle vermelding en twee jaar later werd hij laureaat met de opgelegde cantate "Le meurtre d' Abel" op tekst van Clément Wytman. Met de studiebeurs die aan de prijs was verbonden, maakte hij op aanraden van Fétis een studiereis in Duitsland en Bohemen, wat een grote invloed zou hebben op zijn latere muziek. Hij maakte er kennis met de belangrijkste stromingen. In Munchen ontmoette hij Franz Liszt, de belangrijkste promotor van de nieuwe muzikrichting. In Leipzig, waar de eerste kiemen van het nationalisme waren gelegd door Robert Schumann, leerde hij waarschijnlijk de geschriften kennen van Richard Wagner "Das Kunstwerk der Zukunft" en "Oper und Drama". In zijn reisverslag aan de "Académie Royale de Belgique" gaf hij een vrij gedetailleerde kritiek op de muziek-esthetische principes van Wagner en Liszt, die hij later zelf zou toepassen.

Na zijn studiereis in Duitsland wilde Peter Benoit, ondanks de groeiende bijval in eigen land, zijn kans wagen in Parijs, het Europese muziekcentrum bij uitstek. Van maart 1859 tot juni 1863 verbleef hij in de Franse hoofdstad. Af en toe kwam hij naar Brussel om er de opvoering van zijn werken bij te wonen. Zo werd zijn opera "Le roi des aulnes" met veel succes opgevoerd in het "Casino des galeries". Zijn muziek blijft niet helemaal onopgemerkt in het muzikale Parijs. Angèle Tailhardat, aan wie Benoit het eerste cahier van "Contes et Balades" opdroeg, speelde op het nieuwe Herzklavier in de "Salle de Herz" naast het werk van Beethoven en Chopin, "Deux Fantasias" van Beter Benoit. In mei 1862 behaalde het koor "Les Enfants de Belgique" dat onder zijn leiding stond, een eerste prijs op het internationaal koorfestival.

In 1862 werd Peter Benoit dirigent bij de "Bouffes Parisiens", het operettegezelschap van Jacques Offenbach, waar hij de mysterieuze zangeres Julie Zoë Pfôtzer van nabij leerde kennen. Hij dirigeerde het orkest voor de eerste maal bij de slotvoorstelling van het seizoen 1861-1862.

In maart 1863 nam hij om onbekende redenen (J.Z. Pfôtzer?) ontslag en keerde hij naar Brussel terug, waar hij onmiddellijk werd opgenomen in de kring van vooraanstaande Belgische musici. Zijn faam breidde zich uit over het hele land.

Merkwaardig genoeg zou Benoit, die nu mede door zijn huwelijk met Flore Wantzel op 6 oktober 1863 helemaal was ingeburgerd in het Franse milieu, zich meer en meer affirmeren als Vlaams musicus. Deze omwenteling was mede tot stand gekomen door de invloed van de Brusselse dichter Emmanuel Hiel.

Vanaf 1864 werkten Hiel en Benoit steeds vaker samen. In oktober 1865 verschenen bij Schott hun eerste liederen, waaronder "Wannes en Trientje" en "Pachter Jan". In hetzelfde jaar werkte Benoit aan zijn eerste Vlaamse oratorium "Lucifer" eveneens op tekst van E. Hiel. In die cruciale periode van zijn leven leerde hij ook zijn trouwe beschermster, de Antwerpse gouverneursdochter Constance Teichmann kennen.

De eerste uitvoering van "Lucifer" die plaats vond in het Hertogelijk Paleis in

Brussel op 30 september 1866, in aanwezigheid van de koning en de koningin, kende een groot succes en betekende een mijlpaal, zowel in de verdere loopbaan van Benoit zelf als in de Vlaamse muziekgeschiedenis.

Nog nooit was er een compositie van die omvang in het Nederlands in Brussel uitgevoerd. Voor Benoit zelf betekende “Lucifer” een keerpunt in zijn leven en in zijn muziek. Het opende hem de ogen voor de mogelijkheden van de nationale kunst en de grote rol die hij op dit gebied kon vervullen. Daarenboven lag het succes van “Lucifer” aan de basis van zijn benoeming tot directeur van de Antwerpse muziekschool. Deze benoeming werd niet door iedereen in dank aanvaard. Vooreerst waren er de Franstalige Antwerpenaars die alles in het werk zouden stellen om zijn hervormingsplannen in het muziekonderwijs te dwarsbomen. De katholieken anderzijds namen aanstoot aan het feit dat Peter Benoit gescheiden leefde van zijn vrouw. Wanneer Benoit zich voorgoed in Antwerpen vestigde verbleef hij een tijd in het gasthof “La Cour Royale” in de Kammenstraat.

Van 1874 tot 1894 was het logementhuis van het echtpaar Meulemans, oude Korenmarkt 30 zijn officieel adres. Maar na 1880 zou hij zijn intrek nemen bij de familie Mertens in “t Gecroonde Ancker” op de Melkmarkt. Wanneer zijn drukke bezigheden het hem toelieten trok hij naar zijn geboortestreek, waar hij nog vele vrienden telde.

Vanaf 1877 zocht hij menigmaal rust in de Antwerpse Kempen, meer bepaald in Sint-Job-in-'t-Goor, waar zijn ouders woonden, samen met hun jongste zoon August, die er sluismeester was.

Ondanks de vele tegenkantingen slaagde Peter Benoit erin zijn prestige als componist en dirigent gestadig te vergroten. Na “Lucifer”(1865) volgden andere oratoria met even groot succes: “De Schelde” (1868), “De Oorlog” (1873) “De Rijn” (1889) en andere. In 1867 kende zijn lyrisch drama “Charlotte Corday” zeer veel bijval.

Vooral tussen 1875 en 1885 ontplooidde hij een ongeziene bedrijvigheid. In 1873 werd hij muzikdirecteur van de “Société de Musique d’Anvers” en zou er talrijke concerten organiseren, waarin zowel de klassieke als de romantische componisten aan bod kwamen. Aan Franz Liszt en Charles Gounoud wijdde hij afzonderlijke festivals. Met de uitgaven van het binnen het Willemsfonds werkende “Comiteit ter bevordering van de Nederlanse zang”, waarvan hij sinds 1871 voorzitter was, raakten niet alleen zijn eigen liederen maar ook de beste liederen van zijn tijdgenoten in heel Vlaanderen bekend.

Het hoogtepunt van zijn drukke activiteiten was ongetwijfeld de reeks van 35 concerten die hij leidde ter gelegenheid van de eerste wereldtentoonstelling in 1885 te Antwerpen. Ook buiten Vlaanderen werd Benoit’s muziek steeds meer gewaardeerd. In belangrijke Europese steden werden werken van hem uitgevoerd o.a. in Amsterdam, Rotterdam, Bonn, Dusseldorf, Parijs, Londen en Wenen.

Vanaf 1893 verminderde zijn activiteit door zijn als maar slechter wordende gezondheid. In 1893 had de creatie plaats te Izegem van het lyrisch drama “Het Meilief” op tekst van J. Demeester. Peter Benoit was goed thuis bij de familie C. Ameye en leerde zo de “Cercle Musical” kennen en de “Gretrykring”. Hij werd bereid gevonden “Het Meilief” op toon te zetten. De opvoeringen van 22 en 23 oktober 1893

lokten heel wat beroering uit te Izegem maar kenden niettemin een groot succes.

In 1894 verhuisde P. Benoit naar de Oude Beurs 42, waar hij zijn laatste levensjaren doorbracht in het gezelschap van Agnes Maertens.

Op 8 maart 1901 overleed Peter Benoit na een slepende ziekte.

Als erfbetoon aan haar beroemde zoon richtte de stad Harelbeke in 1951 een monument op ter ere van Peter Benoit. Het werd een ontwerp van de hand van Alfred Courtens. Ook Antwerpen liet zich niet onbetuigd. Het hoofd van Peter Benoit in groen syenietsteen van de hand van Jozef Cantré werd in 1951 aangekocht door de stad. Het werd in 1986 aan de Wapper tegenover het Rubenshuis geplaatst.

Buste van Peter Benoit, formaat: 321 x 340 mm gips, ontwerper onbekend

DE VLAAMSCHE HOOGSTUDENTENFANFAREN

AAN HAAR EERE-VOORZITTER

– 1927 –

CATALOGUS VAN DE GESLAGEN MEDAILLES

1. 1892

- Vz. Rondom: PETER BENOIT * 1867 - 1892 *
Onder het verdeelstreepje MAUQUOY
Beeldenaar van P. Benoit naar links. Op de halssnede L. Dupuis 6
- Kz. Tekst in 9 lijnen: 25 JARIG JUBILEUMFEEST / DER / VLAAMSCHER MUZIEKSCHOOL / VAN / ANTWERPEN / EN DER AANSTELLING / VAN HAREN BESTUURDER / 24 JUNI 1892 / *
Binnen een bladerenkrans links van eikenbladeren rechts van laurierbladeren
- Ae, 50,5 mm met zeer donkere patina, graveur L. Dupuis, atelier Mauquoy
- Ref. Forrer, vol. I blz. 667 & vol. II blz. 241 / A & E, nr. 226 / Niggl I, nr. 313 / MA, nr. 7 blz. 39 (de auteur M. Haentjes vermeld verkeerdelijk Mauquoy als medailleur) / Graaf A. Du Monceau de Bergendal, Kamer der Volksvertegenwoordigers, Catalogus van de stukken der verzamelingen van munten en penningen op 30 juni 1930, nr. 3, 1892, p. 138
V.E.V.

2. 1892

- Ez. Als vz. nr. 1
- Ae, 50,2 mm, graveur L. Dupuis, atelier Mauquoy
- Ref. V.E.V.

3. 1892

Ez. Als vz. nr. 1

Pb, afslag van de originele stempel die zich bevindt bij de firma Mauquoy Medal C°
voorzijde hoekig afgeknipt 59 x 59 mm

Ref. V.E.V.

4. 1901

Vz. PETER BENOIT, onder de halssnede: LOUIS DUPUIS

Hoofd van Peter Benoit naar links gericht, achter het hoofd een lier en een palmtak.

Kz. VLAANDREN / IN ROVW 1901

Twee treurende figuren die een krans neerleggen op het graf links een liggende leeuw.

Ag 28,6 mm gemonteerd in een zilveren ring met oog.

Ref. Forrer, vol. I blz. 667 & vol. II blz. 241 / A & E, nr. 426 / DW & L, tome II,
nr. 59

V.E.V.

5. 1901

Vz. Als vz. nr. 4

Kz. Als kz. nr. 4

Ag. 28,6 mm

Ref. Forrer, vol. I blz. 667 & vol. VII blz. 241 / A & E, nr. 843 / DW & L, blz. 15
plaat XXVIII / VT, blz. 65 nr. 10 / VT II, blz. 98 / Alvin, blz. 15 / Niggel I, nr.
314
V.M.P.K.

6. 1901

Ez. Als vz. nr. 4

Cu, eenzijdige proefslag van de voorzijde op een achthoekig plaatje

Ref. V.E.V.

7. 1901

Ez. Onderaan tekst in twee lijnen:

VLAANDERENS GALM / 1834 PETER BENOIT 1901

Borstbeeld van Peter Benoit naar links gericht.

Op de schouder onderaan Gerard Dom (graveur)

Ag, 21 x 33 mm met draagoog en ring, graveur G. Dom, atelier onbekend

Ref. V.E.V.

8. 1901

Vz. Als vz. nr. 7

Kz. Tekst in vier lijnen

DE / LIEDERAVONDEN / VOOR / HET VOLK

Ae, 21 x 33 mm, graveur G. Dom, atelier onbekend

Ref. Niggl I, nr. 316

V.M. PK., V.E.V.

9. 1901**Vz. PETER / BENOIT**

Borstbeeld van Peter Benoit naar links gericht. Op de schouder *AH. MAUQUOY*
(graveur)

Kz. Langs de rand links: 1834 rechts 1901

Op een banderol op de lier **VLAANDRENS ROEM**

Een lier geplaatst voor een naar links opgerichte leeuw.

Ag. 29,8 mm met aangelast draagoog, graveur A. Mauquoy, atelier Mauquoy

Ref. Lefebure, nr. 1682 / V & B I, nr. 50

V.E.V.

10. 1901

Vz. Als vz. nr. 9

Kz. Als kz. nr. 9

Ag. 29,8 mm, graveur A. Mauquoy, atelier Mauquoy, zonder draagoog

Ref. V & B I, nr. 50

V.M.P.K.

11. 1901

Ez. Als vz. nr. 9

Ae 30,2 mm met draagoog

Ref. Niggl I, nr. 318

V.E.V.

12. 1901

Ez. Als vz. nr. 10

Ae, 30 mm

Ref. VT III, nr. 296 plaat LVII / Alvin, blz. 15
V.E.V.

13. 1901

Ez. Als vz. nr. 9

Pb, afslag op een vijfhoekig loden plaatje van de originele stempel die zich bij
Mauquoy Medal C° bevind.

Ref. V.E.V.

14. 1902

Vz. Gegraveerde tekst in vijf lijnen:

Twee zilvermerken / *Stad Harelbeke / Comitee Peter Benoit / 24 Oogst 1902* / *

Gegraveerde tekst in volle veld

Kz. Gegraveerde tekst in 6 lijnen:

Onthulling / van een / * gedenksteen * / in het geboortehuisje / van / PETER

BENOIT

Gegraveerde tekst in volle veld

Ag 42,2 mm, gegraveerde medaille in een versierde kader met bolloog en ring

Ref. V.E.V.

Ter gelegenheid van de 1ste verjaardag van het overlijden van Peter Benoit werd in zijn geboortestad Harelbeke een groot muziekfeest ingericht. Al wat naam droeg in de kunstwereld was aanwezig, waaronder ook menig lid van het Noord-Nederlands Congres.

Het hoogtepunt van deze viering was een kunstconcert in de schouwburg met uitvoeringen van verschillende werken van Peter Benoit. Na de toespraak van professor Julius Sabbe, voorzitter van het congres, tevens boezemvriend van de betreurde, werd een gedenksteen in de gevel van het geboortehuisje geplaatst.

Het Volksblad van augustus 1902

15. 1903

Vz. LEOPOLD II ROI / DES BELGES

Borstbeeld van koning Leopold II naar links gericht, onder de halssnede acht roosjes

Kz. In het centrum binnen een cirkel tekst in 6 lijnen:

* HULDE AAN * / ↗ / PETER BENOIT / HARLEBEKE / ↖ / 23 OOGST
1903

De tekst binnen de medaille is rondom versierd met ornament bestaande uit muziekinstrumenten en vlaggen. Bovenaan het wapenschild van België met een banderol waarop de tekst L'UNION FAIT / LA FORCE

Ae verguld, 50,2 mm met versierde kroon en ring, medailleur en atelier onbekend

Ref. V.E.V.

16. 1920

Vz. PETER // BENOIT

Borstbeeld van Peter Benoit naar links gericht. Op de schouder *A. MAUQUOY* (graveur)

Kz. Tekst in 6 lijnen binnen een bladerenkrans:

TER / HERINNERING / AAN DE ONTHULLING / VAN HET PRAALGRAF / PETER BENOIT / ANTWERPEN. 7 NOV. 1920

Ae, 70 mm, graveur A. Mauquoy, atelier Mauquoy

Ref. V & B I, nr. 85 / Lambotte, blz. 45 nr. 24 / GA, blz. 18 nr. 16 / Niggel, nr. 317 / VT IV, nr. 264 waarschijnlijk / V & B I, nr. 85 met afbeelding voorzijde V.E.V.

17. 1920

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. Tekst in 6 lijnen binnen een bladerenkrans met lint:

TER / HERINNERING / DER ONTHULLING / VAN HET PRAALGRAF / PETER BENOIT / ANTWERPEN. 7 NOV. 1920

Ae, 70 mm, graveur A. Mauquoy, atelier Mauquoy

Ref. V & B I, nr. 86
V.M.P.K

18. 1923

Vz. Als vz. nr. 16 met boloog en ring

Kz. Tekst rondom STAD ANTWERPEN 1923 / / BESTENDIG FESTIVAL

In het midden een lier met eromheen klimop. Bovenaan een kroon, onderaan het schild van Antwerpen

Ae, 70,8 mm met boloog en ring

Ref. V & B I, nr. 117 / V & B II, nr. 85 / Niggel I, nr. 320 / MA, nr. 25 blz. 54 (auteur A. De Loucker)

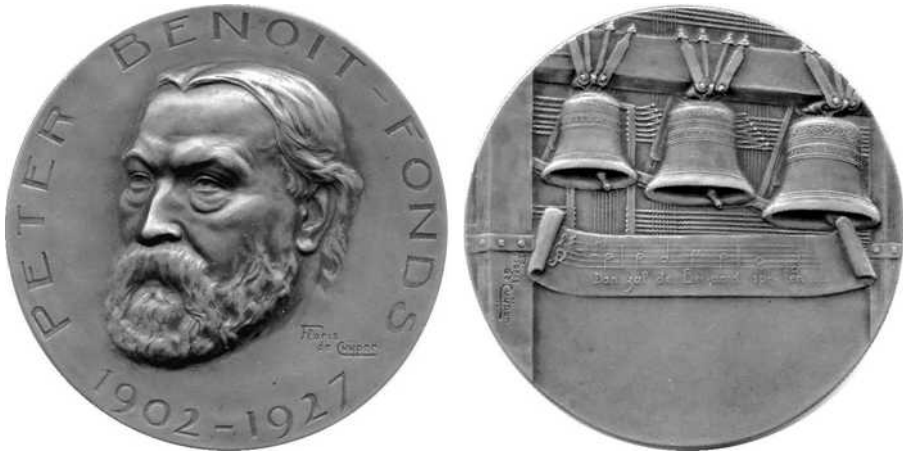
V.E.V.

*Het **Muziekfestival van Antwerpen**, de naam in aanvang van dit evenement, heeft een bijzonder lange traditie. Ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling van 1885 die in Antwerpen gehouden werd, is men gestart met de organisatie van een international muziekfestival. Iedere deelnemer kreeg een medaille. Dit festival werd georganiseerd voor zowel samenzang, fanfare, harmonie, symfonie. Vanaf 1893 noemde men het festival "bestendig". Slechts tijdens de oorlogsjaren en hun nasleep van 1915 tot 1919 en van 1940 tot en met 1948 werd er geen festival georganiseerd. Er is een maatschappij bekend die alle uitgegeven medailles bezit en dus deelgenomen heeft aan alle festivals van 1885 tot 1989 nl. St.-Bartholomeus van Merksem.*

Het doel van het Bestendig Muziekfestival van Antwerpen was het niveau van de verschillende verenigingen te verbeteren.

Heel wat graveurs hebben aan dit project hun medewerking verleend zoals Beates, Vermeiren, Mauquoy, Verlee, Keustermans. In de ganse reeks medailles die uitgegeven zijn ter gelegenheid van het Bestendig Muziekfestival kan men de evolutie van de medaillekunst waarnemen.

19. 1927

Vz. PETER BENOIT – FONDS onderaan 1902 – 1927

Rechts naast het hoofd in twee lijnen: *Floris*
de Cuijper

Hoofd van Peter Benoit naar links gericht.

Kz. Een beiaard waarvan drie klokken zichtbaar. Daaronder een banderol met een notenbalk en eronder de tekst: *Dan zal de Bei-aard spe-len*

Links op de steunbalk van de beiaard: *Floris*
de Cuijper

Ae, 59,7 mm, atelier J. Fonson

Ref. SP, nr. 71 met afbeelding vz. / Peeters, blz. 13-15 / Pittoors, blz. 104-119
V.E.V.

20. 1927

Vz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door een krans met zes rozen, gehouden door een wildeman links en een wildevrouw rechts; bovenaan ANTWERPEN; in de afsnede een cartouche met S·P·Q·A

Kz. 1902-1927 / DE STAD ANTWERPEN / AAN HET / PETER BENOITFONDS / 13 oct. 1927

Ae, 70 mm, atelier Mauquoy, graveur vz.: Josuë Dupon, graveur kz.: Alfons Mauquoy

Ref. V & B I, nr. 276 afbeelding vz.

Het Peter Benoitfonds werd gesticht als hulde aan de nagedachtenis van Peter Benoit en heeft tot doel te streven naar alles wat kan bijdragen ter bevordering van kunst in België:

- *In het bijzonder de jaarlijkse openbare Peter Benoitfeesten met voornamelijk uitvoeringen van de werken van de toondichter.*
- *Het aanmoedigen der uitgaven van de werken van de meester.*
- *Muziekuitvoeringen inrichten en ondersteunen van minder gekende werken.*
- *De hoofdafdeling is gevestigd in Antwerpen, met de mogelijkheid van oprichten van één afdeling per provincie.*
- *Het Nederlands is de voertaal bij de werkzaamheden van het Peter Benoitfonds.*

Medailleur Floris de Cuijper was medestichter van het Peter Benoitfonds.

*Uit: Het Peter Benoitfonds, algemene standregels
Boek en Steendrukkerij Jan Bouckerij Hopland 22, Antwerpen
Het Peter Benoitfonds bestaat heden ten dage nog.*

21. 1934

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. De afbeelding van het Peter Benoit-monument werd in de tekst verwerkt.
Bovenaan 1834 • 1934 Op het monument: PETER // BENOIT
STAD / ANTWERPEN / drie blokpilaren

Ae, 70,8 mm

Ref. V & B II, nr. 184 / Niggel I, nr. 319
V.E.V. & V.M.W.

22. 1934

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. De afbeelding van het Peter Benoit-monument werd in de tekst verwerkt
Bovenaan in twee lijnen STAD / ANTWERPEN

Het Peter Benoit-monument met bovenaan links PETER rechts BENOIT
1834 1934 / 45^e BESTENDIG / FESTIVAL / drie blokpijlen

Ae, 70,8 mm

Ref. V & B I, nr. 185 / V & B II, 1934 met afbeelding kz.
V.E.V.

23. 1934

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. Tekst binnen een cirkel rondom: NAT. & INT. JAARBEURS

In het midden in 6 lijnen: VAN NERING / & / AMBACHT / 1934 / ANTWERPEN

Tekst in ronde cartouche omringd door links lauriertakken rechts eikentakken

Ae verguld, 70,6 mm, atelier Mauquoy

Ref. V.E.V.

24. 1934

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. Langs de rand links een
lauwertak, rechts een
olijftak, onderaan samen-
gebonden

Ae, 70,3 mm

Ref. V.E.V.

25. 1951

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. Tekst in volle veld in 4 lijnen:

STAD / ANTWERPEN / 53^E BESTENDIG FESTIVAL / 1951

Ae, 70,5 mm, atelier Mauquoy

Ref. V & B II, 1951

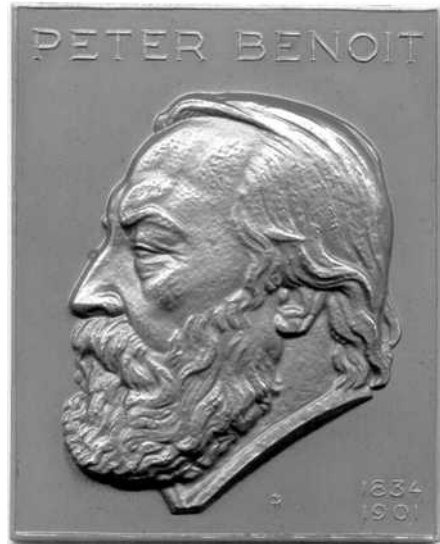
V.E.V.

26. 1951

- Vz. Borstbeeld van Peter Benoit naar links, ter hoogte van de hals *Alfred Courtens* (graveur)
 Kz. Tekst rondom: PETER BENOIT • HERDENKING
 In het midden in twee lijnen: HARELBEKE / 1951
 Ae, 48,7 mm, graveur Alfred Courtens, atelier Fisch
 Ref. NiggI I, nr. 312 / Faes, nr. 191-192 (15)
 V.E.V.

27. 1953

- Ez. Bovenaan tekst: PETER BENOIT
 Onderaan in twee lijnen 1834 / 1901
 Hoofd van Peter Benoit naar links gericht, onder de halssnede de initialen **DB**
 Ae, 60 x 72,5 mm, medailleur Alphonse Darville, atelier Fisch
 Ref. NiggI I, nr. 312 / L & VK, nr. 72 / Toussaint, nr. 24 afbeelding blz. 191 / FF, nr. 1297, blz. 50 met afbeelding
 V.E.V.

28. (1953)

Ez. Als nr. 24 doch onderaan tekstvak bijgevoegd in twee lijnen:

©STENDE / BESTENDIG – FESTIVAL – PERMANENT

Ae, 60,5 x 91,5 mm eenzijdig hol geslagen plakket met twee aan gesoldeerde pinnen op de keerzijde

Medailleur Alphonse Darville, atelier Fisch

Ref. Lietard, nr. 36

V.E.V.

Over het jaar van uitgifte van deze plakket bestaat geen zekerheid.

***Muziekfestival van Oostende:** In 1889 werd van wal gestoken met de organisatie van een muziekfestival in Oostende. Gezien het grote succes van het eerste jaar werd er besloten door het stadsbestuur elk jaar een festival te organiseren. De jaarlijkse festivals gingen door tot in 1914. Hierna was er een onderbreking door WO I. In 1920 werden de festivals hervat tot in 1939. Na WO II is er geen duidelijk spoor meer te onderscheiden naar de opvolging van de festivals. Er werd nog een festival gehouden in 1947.*

Opmerking: gezien de medaille nr. 27 uitgegeven werd in 1953 wijst dit erop dat er waarschijnlijk na 1947 nog een festival plaatsgevonden heeft.

29. 1984

Vz. 1884 – PETER BENOIT – 1984

Borstbeeld van Peter Benoit naar links gericht. Voor het hoofd drie houtblaasinstrumenten, drie koperblaasinstrumenten. Achter het hoofd 3 violen. Ter hoogte van de kin **JK** Initialen van de graveur Jan Keustermans

Kz. Tekst in drie lijnen:

STAD ANTWERPEN / 86 STE BESTENDIG FESTIVAL / 1984

Ae, 68 mm, graveur Jan Keustermans, atelier Mauquoy

Ref. Niggli II, nr. 2621 / V & B II, 1984 met afbeelding V.W.F.

30. 1984

Ez. Idem als vz. nr. 29

Pb, afslag onregelmatig afgeknipt, van de originele stempel die zich bij de firma Mauquoy Medal C° bevind.

Ref. V.E.V.

31. 1984

Vz. Als vz. nr. 16

Kz. Lauwerkrans met middenin gegraveerd L.G.M.P.

Ae, 70 mm, atelier Mauquoy

Ref. Medailles van het L.G.M.P. 1982-1987, p. 20

Deze medaille werd geslagen in brons (14 ex.), verguld brons (6 ex.) en verzilverd brons (7 ex.).

De medaille komt ook voor in brons zonder de gravure (V.M.W.) en mogelijk ook met andere gravures.

32. 1984

- Vz. In het centrum Peter Benoit die dirigeert, langs de rand bovenaan muziekinstrumenten, onder zijn linkerhand een leeuw, onder zijn rechterhand zingende hoofden. Boven de leeuwenkop J. Keustermans (graveur)
- Kz. Tekst rondom: *COMMISSIE VOOR NUMISMATIEK*; in volle veld in drie lijnen: *LUSTRUMVIERING / SLOT VAN LAARNE / 29.09.1984*
- Ae verzilverd, 69,2 mm, graveur Jan Keustermans, atelier Mauquoy
- Ref. V.W.F.

Voor het 86ste Bestendig Muziekfestival van de stad Antwerpen kreeg beeldhouwer-medailleur Jan Keustermans de opdracht een Peter Benoit-medaille te maken en dit naar aanleiding van de 150ste verjaardag van de geboorte van deze belangrijke toondichter. Zijn eerste versie was nr. 32 maar de opdrachtgevers vonden dit niet serieus genoeg, te frivool! Jan Keustermans was dus verplicht een andere versie voor te stellen. Dit werd dan versie nr. 29 die wel genade vond in de ogen van de opdrachtgevers. Maar gelukkig hadden Jan Lippens en André Van Keymeulen, de drijfveren van de toenmalige "Commissie voor Numismatiek", betere ogen dan deze van de opdrachtgevers van het Bestendig Festival. Zij beslisten deze verworpen versie uit te geven en te schenken aan de aanwezige leden van de vereniging tijdens de eerste lustrumviering van 29 september 1984 in het slot van Laarne. Zo kwam een mooie, leuke, maar vooral originele medaille ons patrimonium verrijken.

33. 1985

Ez. Links van het hoofd onder elkaar
1834 / 1901

Onder de halssnede *Peter Benoit*
Hoofd van Peter Benoit naar
links gericht

Ae, 60 mm eenzijdige proefslag, atelier
en graveur Jacques Vanneste Kortrijk.

Ref. V.D.D.

Er bestaat ook een proefslag in rood
koper op een onregelmatige rechthoek
afmetingen 50 x 60 mm.

Ref: V.J.V.

*Deze proefslag heeft gediend als ont-
werp voor de sleutelhanger voor de firma Verhaeghe nr. 34.*

34. 1985

Vz. Hoofd van Peter Benoit naar links, onder de halssnede *Peter Benoit*

Kz. Tekst rondom: chalets - sauna / binnen een lauwerenkranen

Onderaan 50, langs de rand onderaan **verhaeghe**

Ae, 50 mm komvormig, deze uitvoering is dienstig als sleutelhanger, slagaantal 300
stuks

Ref. V.E.V.

Deze sleutelhanger werd door de firma Verhaeghe uitgegeven ter gelegenheid van het feest van de 50-jarige overname door de huidige eigenaars in 1985. De oorspronkelijke firma werd gesticht in 1928. Er werden 300 exemplaren gemaakt. De sleutelhanger werd als relatiegeschenk gepresenteerd op een houten plankje waarin de sleutelhanger past.

35. 1986

Vz. PETER / BENOIT

Buste van Peter Benoit naar links gericht, onder de schouder AIF MAUQUOY

Kz. Tekst in 2 lijnen: L.G.M.P. / 1986 binnen een lauwerkrans, tussen de twee stelen 28

Ae, 30 mm, graveur vz. Alfons Mauquoy, atelier Mauquoy

Ref. Medailles van het L.G.M.P. 1982-1987, p. 30
V.M.W.

Deze penning werd uitgegeven door het L.G.M.P. (Limburgs Genootschap voor Munt- en Penningkunde, een vroegere naam van Numismatica Limburg) als penning uit een set van "3 beroemde Vlamingen" samen met Hendrik Conscience en P.P. Rubens.

Deze set werd uitgegeven in brons (100 ex.) en lood (8 ex.).

36. 1987

Vz. Als nr. 35

Kz. Tekst in vier lijnen:

RUILDAGEN 1987 / 18/01-15/02-15/03-19/04 / 17/05-21/06-16/08-20/09 / 18/10-15/11-20/12

Ae, 30 mm, graveur Alfons Mauquoy, atelier Mauquoy

Ref. Medailles van het L.G.M.P. 1982-1987, p. 38
V.E.V., V.W.F. & V.M.W

Deze penning werd uitgegeven door het L.G.M.P. (Limburgs Genootschap voor Munt- en Penningkunde, een vroegere naam van Numismatica Limburg) in 1986, als agenda voor de ruildagen van 1987.

Deze medaille werd uitgegeven in brons (210 ex.), lood (7 ex.), verguld brons (8 ex.) en verzilverd brons (7 ex.).

37. 1994

Vz. Als nr. 29

Kz. Binnen een cirkel in het centrum rondom:

NUMISMATICA LIMBURG v.z.w.

In het midden in vier lijnen:

EGMP / Leden voor 't leven / 1994 (inkeus) / onderaan 17 (inkeus)

Langs de rand twee disteltakken waarvan de stelen elkaar kruisen onderaan

Ae verzilverd, 69,7 mm, graveur J. Keustermans, atelier Mauquoy

Ref. Jaarboek E.G.M.P. 2000 nr. D110

V.E.V.

Er werden 20 exemplaren geslagen.

38. 1994

Vz. Als nr. 28

Kz. Langs de rand twee disteltakken waarvan de stelen elkaar onderaan kruisen.

Ae verguld, 70,2 mm, graveur vz. A. Mauquoy, kz: J. Keustermans, atelier Mauquoy

Ref. V.E.V.

39. 1999

Vz. Tekst in drie lijnen:

PETER / BENOIT / 1834 – 1901

Rechts een naar links gerichte buste, links Peter Benoit als dirigent, onderaan het orkest

Kz. Rondom BELGIQUE BELGIE BELGIEN

Gekroond wapenschild van België omringd door een ordeketting. Bovenaan twee banderollen met tekst links UNION FAIT LA FORCE rechts EENDRACHT MAAKT MACHT
Onder de beide banderollen staan het atelierteken en het muntmeesterteken links het hoofd van Sint-Michiel, rechts een weegschaal

Ag 37 mm, graveur John Lobban, atelier: Koninklijke Munt van België

Ref. BMB, 1999, nr. 56

Deze penning is een exemplaar uit de 24-delige reeks Cultureel Patrimonium van België in opdracht de firma Muntpost. Er werden in totaal 2500 reeksen geslagen.

40. 2001

Vz. Bovenaan: **Peter BENOIT** onderaan **1834 - 1901**

Hoofd van Peter Benoit $\frac{1}{8}$ naar links gericht

Kz. Tekst in drie lijnen:

STAD ANTWERPEN / 103de BESTENDIG MUZIEKFESTIVAL / 2001

Ae, zeer donker gepatineerd 69,8 mm, graveur Jan Keustermans, atelier Mauquoy

Ref. BMB, 2001 nr. 40 met afbeelding vz.

V.E.V.

ONTWERPEN IN GIPS

41. 1934

Vz. Bovenaan 1834 // 1934; onderaan PETER • BENOIT
 Onder de afsnede aan de arm Hildebert DERRE 1934 / ANTWERPEN
 Bovenop een lier het borstbeeld van Peter Benoît naar links gericht
 Gips, 565 x 630 mm, graveur Hildebert Derre Antwerpen
 Ref. V.E.V.

Het is ons niet bekend als er van dit ontwerp afgietsels gemaakt zijn.

42. 1951

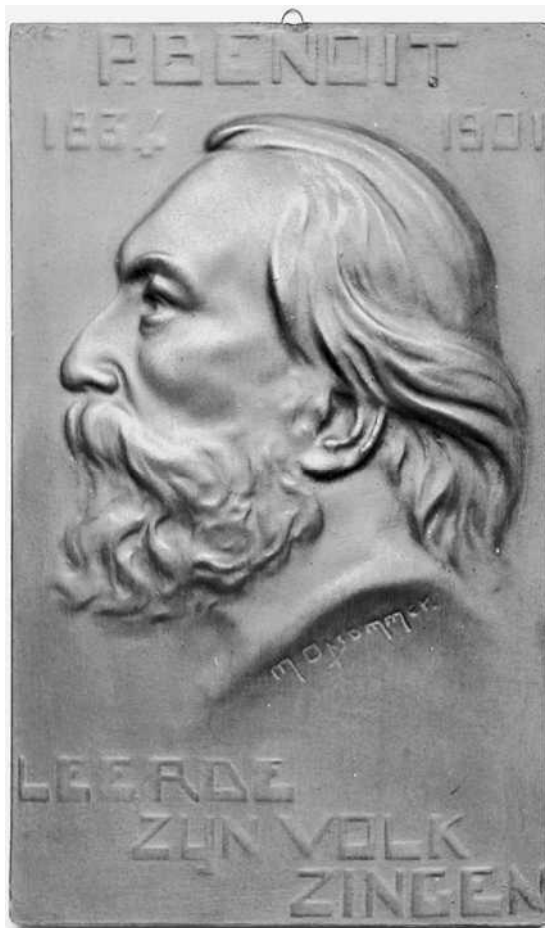
Vz. Links van de buste **PETER BENOIT**, rechts **1834 1901**.
Onder de linkerschouder HV.B. (graveur)
Borstbeeld van Peter Benoit naar links gericht.

Gips 173 mm

Ref. V.E.V.

Er werden 500 afgietsels gemaakt in gips door Jacob Jacopucci uit Harelbeke voor een totale som van 12.500 BEF.

43. Ontwerp in plaaster M. Opsommer 1951

Ez. Bovenaan in twee lijnen:
 P. BENOIT / 1834 // 1901
 Onder de halssnede: m. Opsommer.
 Onderaan in drie lijnen:
 LEERDE / ZIJN VOLK / ZINGEN

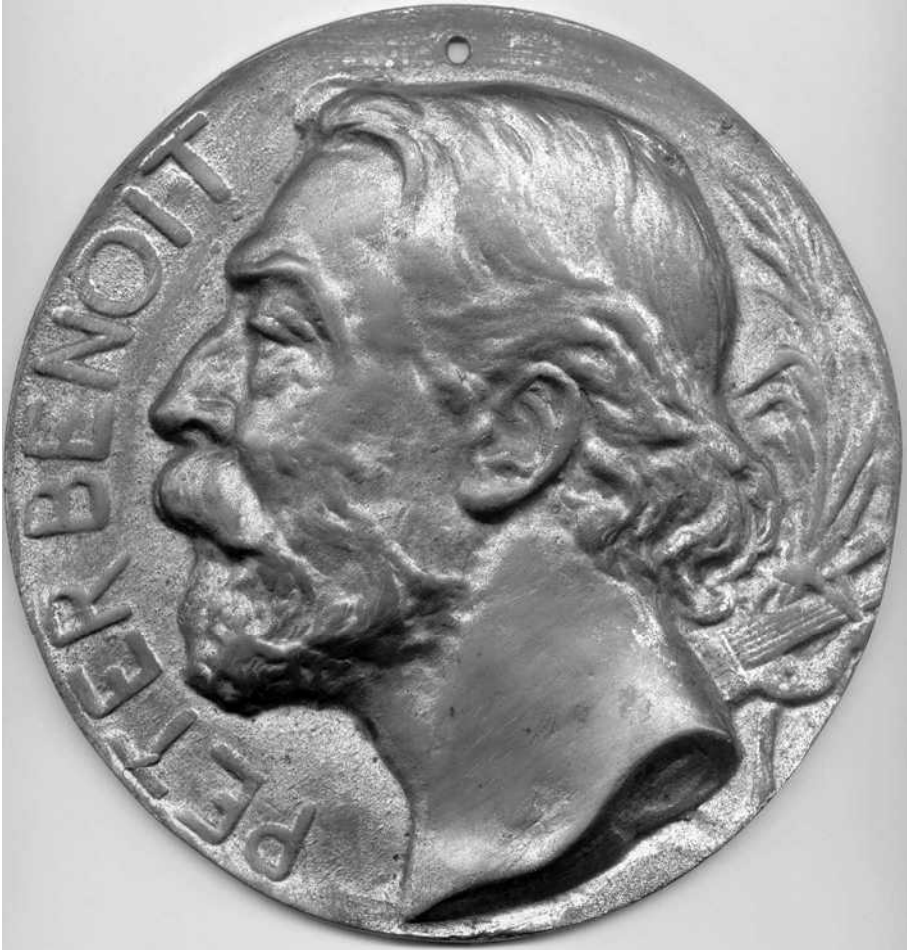
Gips bronskleurig gepatineerd 169 x 284 mm dikte 9 mm, ontwerp: M. Opsommer

M. Opsommer ° Menen 1906, † 1980. Was leraar aan de tekenschool van Menen van 27/3/1945 tot 31/08/1977.

Hij was een leerling van Albert Caulet. Hij was vooral bekend voor zijn beeldhouwwerken en zijn vrijmetselaarsmedailles.

GEGOTEN PLAKETTEN EN MEDAILLES

44. Gegoten medaillon L. Dupuis

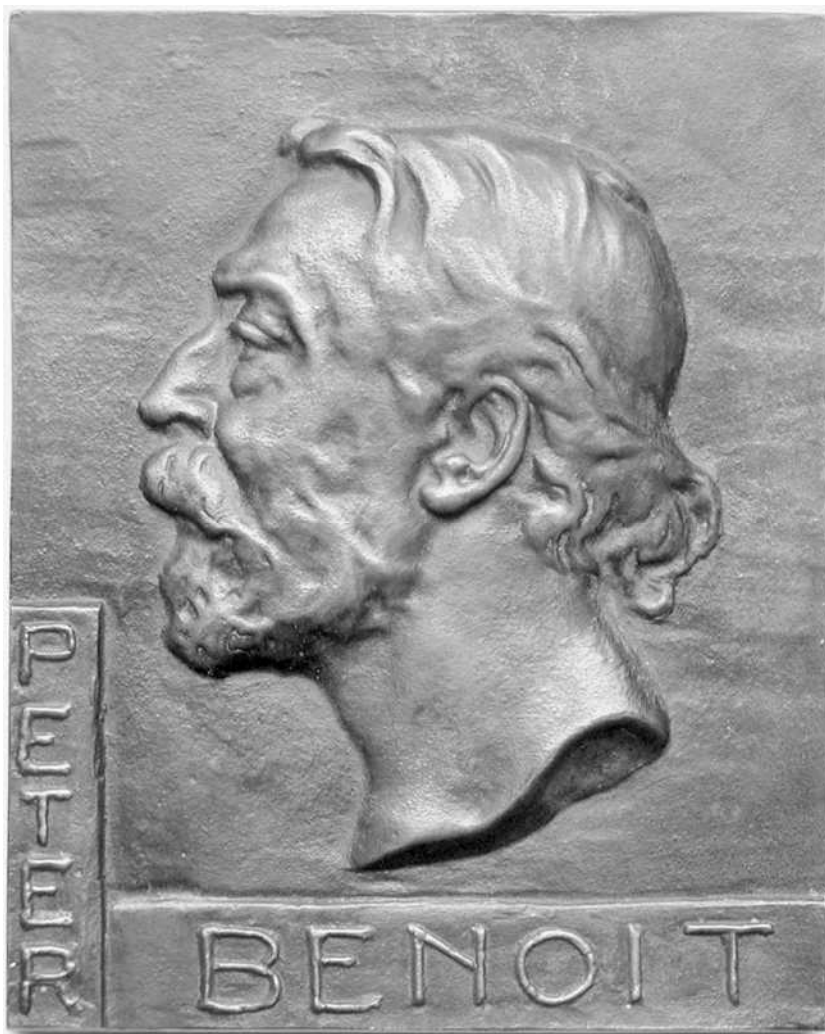

Ez. Links voor het aangezicht PETER BENOIT onder de halssnede: L. DVPVIS (graveur)

Eenzijdige plakette, hoofd van P. Benoit naar rechts gericht, achter het hoofd een lier een palmtak

Gegoten messing verguld, 192 mm, graveur Louis Dupuis, atelier onbekend. Bestaat eveneens in gegoten messing niet verguld.

Ref. VT II, blz. 97 / Niggel I, nr. 315
V.E.V.

45. Gegoten rechthoekige plaket (L. Dupuis)

Ez. Links onderaan letters onder elkaar PETER, onderaan horizontaal BENOIT
Beeldenaar van Peter Benoit naar links gericht
Ae gegoten, 128 x 185 mm

Gezien de stijl en de gelijkenis met vz. nr. 1 kunnen we aannemen dat het een plaket is naar de hand van L. Dupuis, atelier onbekend.

46. Gegoten rechthoekige plaket (G. Dom)

- Ez. Onderaan tekst in twee lijnen:
 VLAANDERENS GALM / 1834 PETER BENOIT 1901
 Buste van Peter Benoit naar links. Getekend op de linkerschouder *G. Dom*
 Ae, 98 x 135 mm graveur Gerard Dom, atelier onbekend
 Ref: V.E.V.

47. Gegoten medaillon op marmer gemonteerd (A. Mauquoy)

Ez. **PETER / BENOIT**

Borstbeeld van Peter Benoit naar links gericht. Op de schouder A. MAUQUOY
(graveur)

Ae, gegoten rand schuin afgewerkt beeldzijde 19,5 mm onderkant: 20,6 mm

Graveur A. Mauquoy, atelier onbekend

Ref: V.E.V.

48. Gegoten ovaal medaillon op marmer gemonteerd F. Corbeel

Ez. Hoofd van Peter Benoit naar links gericht, onder de halssnede F. Corbeel
Ae, 245 x 285 mm ovaal op een marmeren plaat met voetstuk gemonteerd.
Ref. V.E.V.

Gegevens over F. Corbeel ontbreken, vermoedelijk gaat het hier om een uniek exemplaar.

49. Gegoten medaillon, graveur onbekend

Ez. PETER // BENOIT tekst gescheiden door het hoofd
Hoofd van Peter Benoit naar links gericht

Ae, 173 mm gegoten eenzijdige plaket, bovenaan twee gaatjes met ophangdraad

Ref. V.E.V.

Gegevens over de graveur en het atelier ontbreken; de plaket draagt ook geen initialen.

50. Gegoten medaille Alfred Courtens (1951)

- Vz. Rechts naast het hoofd langs de rand: *Afred Courtens*
Hoofd van Peter Benoit naar links gericht
- Kz. Tekst in drie lijnen inceus:
STAD HARELBEKE / PETER BENOIT-HERDENKING / 1951
- Ae, 89,4 mm gegoten bronzen plaket, graveur Alfred Courtens, atelier: onbekend
- Ref. Faes, 190 (14)
V.E.V.

51. Gegoten plaket Pierre Peeters

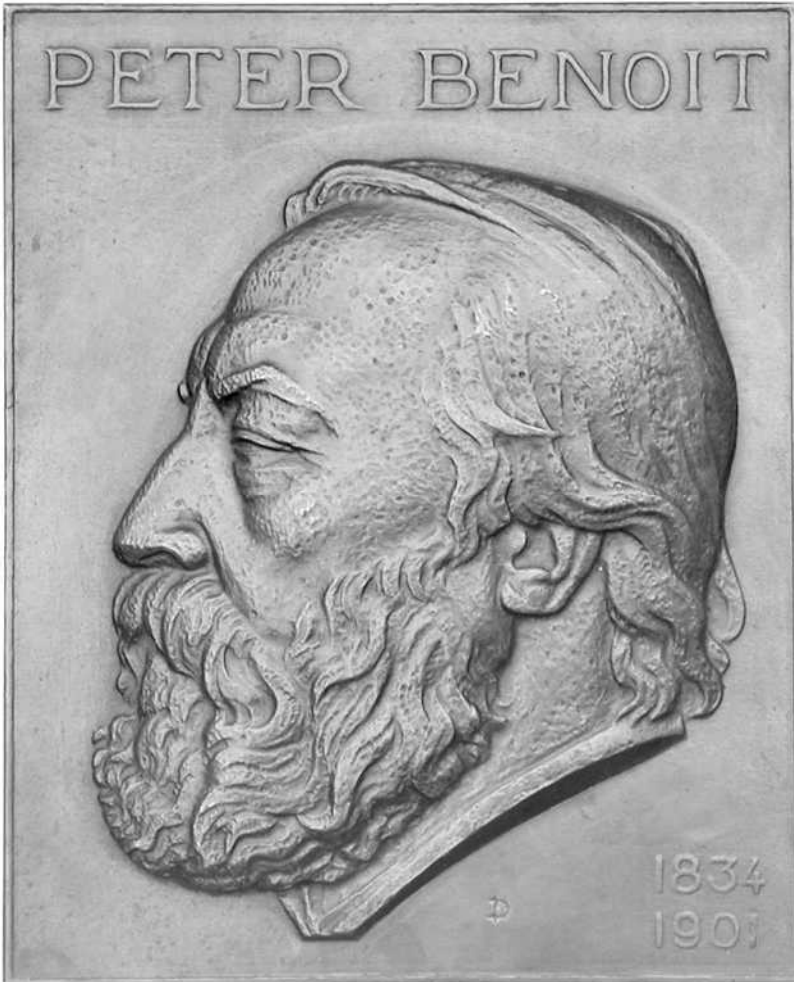
Ez. Beeldenaar van P. Benoit $\frac{1}{8}$ naar links gericht

Onderaan rechts van het oor, verzonken het monogram pp

Ae, gegoten, 174 x 147 mm en 154 x 124 mm, graveur Pierre Peeters, atelier: Schel-
lynck

Ref. CVN, nr. 223 / B & T, nr. 134

52. Gegoten rechthoekig plakiet (A. Darville)

Ez. Bovenaan: PETER BENOIT, onderaan rechts: 1834
1901

Onder de halssnede de initialen van de graveur Alphonse Darville: D

Ae, gegoten brons 205 x 252 mm

Ref: V.E.V.

53. Gegoten medaillon Eduard Glorieux (1961)

Ez. In de rand bovenaan ❁ JUBILEUMJAAR BRANDWEER ❁
 Onderaan 1861 HARELBEKE 1961
 In het centrum het hoofd van P. Benoit naar links gericht.
 Voor het hoofd: **P. BENOIT**

Gegoten messing 126 mm, graveur: Eduard Glorieux, atelier onbekend.

Ref. V.E.V.

Deze plaket is ontworpen door Eduard Glorieux, sergeant bij de vrijwillige brandweer van Harelbeke ter gelegenheid van het eeuwfeest van de vrijwillige brandweer van Harelbeke. Het slagaantal is onbekend.

54. Gegoten medaillon Eduard Glorieux (1970)

Ez. In de rand bovenaan en onderaan ☼ BRANDWEER ☼ HARELBEKE
 In het centrum het hoofd van Peter Benoit naar links gericht
 Voor het hoofd: P. BENOIT

Gegoten messing, 126 mm gepolijst, met stijgbeugelvormig oog, graveur Eduard Glorieux, atelier onbekend

Ref. V.E.V.

Deze plaket werd eveneens ontworpen door Eduard Glorieux, sergeant bij de vrijwillige brandweer van Harelbeke. Deze plaket is uitgegeven door de vrijwillige brandweer van Harelbeke in een oplage van 12 stuks.

De plaket is geschonken door de vrijwillige brandweer van Harelbeke aan de deelnemende brandweerkorpsen aan de sportwedstrijd in 1970.

DRAAGTEKENS

55. Draagteken A. Mauquoy

Vz. Voor het hoofd: PETER, achter het hoofd: BENOIT
Hoofd van Peter Benoit naar links gericht

Kz. Gegraveerde tekst in twee lijnen:
BRUYNSEELS JOH / 1937 1962

Ae, verzilverd, 30,5 mm als draagteken met lint van 38 mm, links rood 19 mm rechts wit 19 mm, graveur A. Mauquoy, atelier Mauquoy

Ref. Ex. V.L.J.

56. Draagteken A. Mauquoy

Vz. Als vz. nr. 55

Kz. blanco

Ae, verguld, 30,5 mm als draagteken met lint van 38 mm in twee banen, links rood 19 mm rechts wit 19 mm

Ref. Ex. V.L.J.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

Vz.: voorzijde	V.E.V.: Verzameling Eugène Verbeke
Kz.: keerzijde	V.M PK.: Verzameling Munt- en Penningkabinet
Ez.: eenzijdig	V.W.F.: Verzameling Willy Faes
Ag: zilver	V.D.D.: Verzameling Daniël Devroe
Ae: brons	Ex. V.L.J.: Ex verzameling Loek Janssens
Pb: lood	V.M.W.: Verzameling Marc Willemans
	V.J.V.: Verzameling Jacques Vanneste

BEELDHOUDERS EN GRAVEURS

F. CORBEEL: **nr. 39**: geen gegevens bekend.

Alfred COURTENS, ° Sint-Joost-ten-Node 1889 † 1967: **nr. 26, 50**.

Leraar aan de academie van Antwerpen. Ontwerper van het ruitersstandbeeld van koning Albert I op de Kunstberg te Brussel.

Alphonse DARVILLE, ° Mont sur Marchienne 1910 † Charleroi 1990: **nr. 27, 28, 52**.

Floris de CUIJPER, ° Antwerpen 1875 † Mortsel 1965: **nr. 19**.

2° Prix de Rome in 1900, leraar aan de academie van Antwerpen.

Hildebert DERRE, ° Antwerpen 1866 † Wilrijk 1966: **nr. 41**.

Studeerde aan de academie van Brussel samen met Frans Deckers, Jacques De Braekeleer en Josuë Dupon. Hij was werkzaam te Wilrijk.

Gerard DOM, ° Borgerhout 1879 † ? : **nr. 7, 8, 46**.

Werkzaam in Oostende tussen 1920 en 1940.

Josuë DUPON, ° Ichtegem 1864 † Berchem 1935: **nr. 20**. Gekend beeldhouwer en medailleur, vooral voor diersculpturen en meer dan 50 medailles.

Louis François DUPUIS, ° Lische 1842 † Antwerpen 1921: **nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 44, 45**. 2° Prix de Rome in 1869 en 1872, 1869 en 1872. Werken in het museum van Antwerpen.

Eduard GLORIEUX: **nr. 53, 54**.

Luitenant bij de brandweer te Harelbeke. Verder geen werk bekend.

H.V.B.? ontwerper van **nr. 42**: geen gegevens bekend.

Jan KEUSTERMANS, ° Hoboken 1940: **nr. 29, 30, 32, 37, 38, 40**.

Directeur van de academie van Turnhout.

John LOBBAN, Malmesbury (GB): **nr. 39**.

Alfons MAUQUOY, ° Antwerpen 1880 † 1954: **nr. 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 31, 35, 36, 47, 54, 55**. Genoot zijn opleiding aan de academie van Antwerpen. Was werkzaam in het atelier van zijn vader Maarten Mauquoy.

Onbekend graveur: **nr. 14, 15, 42, 49**.

M. OPSOMMER, ° Menen? † 1980: **nr. 43**. Was leraar aan de tekenschool van Menen van 27/03/1945 tot 31/08/1971. Was een leerling van Albert Caultet. Hij was vooral bekend voor zijn beeldhouwwerken en vrijzinnige medailles.

Pierre PEETERS, ° Brussel 1934 † 1984: **nr. 51**.
Was leraar aan de academie van Sint-Gillis Brussel.

Jacques VANNESTE, ° Kortrijk 29/10/1928: **nr. 33, 34**.
Heeft aan de school van het klooster van Maredsous kunstsmederij gestudeerd. Ontwierp kelken, cibories, remonstransen. Won in Genève 1ste prijs kunstsmederij met een gouden armband. Hij heeft ook voor het hof gewerkt. Voor koningin Paola ontwierp hij een collier met pandatief.

BIBLIOGRAFIE

F. ALVIN, *Les portraits en médailles des célébrités de la Belgique*, Bruxelles 1916 (afkorting: Alvin)

K. ANDORFER & R. EPSTEIN, *Musica in Nummis*, Wien 1907 (afkorting: A & E)

A.R. BUCHET, H. RENAERS & R. VAN LAERE, *Belgische Medailles Belges 1999*, Opglabbeek 2000 (afkorting: BMB)

J. TOUSSAINT & A. BUCHET, *Klein en Fijn, Hedendaagse edelsmeed- en snijkunst*, Museum voor Geld en Geschiedenis van de Nationale Bank van België, Brussel 1989 (afkorting: B & T)

COMMISSIE VOOR NUMISMATIEK, *Koninklijke Bibliotheek van België, catalogus, Hedendaagse Belgische medailleurs*, Brussel 1985 (afkorting: CVN)

A. de WITTE & E. LALOIRE, *Médailles Historiques de Belgique, tome II*, Bruxelles 1891-1918 (afkorting: DW&L)

W. FAES, *Alfred Courtens in Medailles en Plaketten, werk van Dendermondse Medailleurs*, Dendermonde 1996 (afkorting: Faes)

FIBRU-FISCH S.A., *Catalogus*, Brussel z. j. (afkorting: FF)

L. FORRER, *Biographical dictionary of medallist, volume I & II*, London 1904 en 1923 (afkorting: Forrer)

Exposition des artistes des Amis de la Médaille d'Art et de la Gravure Originale Belge, catalogue, Société des Beaux-Arts, Verviers 1926 (afkorting: GA)

JAARBOEK E.G.M.P 2000, Herent 2000

P. LAMBOTTE, *Exposition d'Art Belge – catalogue*, Ville de Paris, Musée Galliera, Bruxelles 1921 (afkorting: Lambotte)

C. LEFEBURE, *La frappe en Belgique occupée*, Bruxelles et Paris 1923 (afkorting: Lefebure)

E. LIETARD, *Muziekfestival te Oostende*, Oostende z.j. (afkorting: Lietard)

J. LIPPENS & A. VAN KEYMEULEN, *De medaille in België van 1951 tot 1976*, Brussel 1980 (afkorting: L & VK)

MEERDERE AUTEURS, *Numismatiek van Antwerpen*, E.G.M.P., Kredietbank, Antwerpen 1985 (afkorting: MA)

P. NIGGL, *Musiker – Medaillen*, Hofheim am Taurus, 1965 (afkorting: Niggel I)

P. NIGGL, *Musiker – Medaillen*, Hofheim am Taurus, 1987 (afkorting: Niggel II)

D. PEETERS, *Floris de Cuijper*, Rockoxhuis, Antwerpen, 1956 (afkorting: Peeters)

S. PIERRON, *Section de la médaille belge contemporaine – catalogue*, Musée national des Beaux-Arts de Lettonie, Château de Riga, 1935 (afkorting: SP)

P.F.J. PITTOORS, *Medailles, penningen en plaketten van Floris de Cuyper*, Jaarboek van de Mortselse Heemkundige Kring, 1958 (afkorting: Pittoors)

V. TOURNEUR, *Salon international de la médaille contemporaine – catalogue*, Exposition Universelle et Internationale de Bruxelles 1910, Bruxelles 1910 (afkorting: VT I)

V. TOURNEUR, *Salon international de la médaille contemporaine – catalogue*, Exposition Universelle et Internationale de Gand en 1913, Bruxelles, 1913 (afkorting: VT II)

V. TOURNEUR, *Médailles Historiques de Belgique III*, Bruxelles, 1909-1919 (afkorting: VT III)

V. TOURNEUR, *Exposition des médailleurs belges en Pologne – catalogue*, Société royale les Amis de la Médaille d'art, Renaix, 1935 (afkorting: VT IV)

J. TOUSSAINT, *50 années de médailles du sculpteur-médailleur Alphonse Darville*, *Revue des archéologues et historiens d'art de Louvain*, XVII, 1984 (afkorting: Toussaint)

L. VANDAMME & D. BERNIER, *Alfons Mauquoy, de meest romantische graveur*, Antwerpen 1988 (afkorting: V & B I)

A. POELS & D. BERNIER, *Medailles van het L.G.M.P. 1982-1987*, Limburg 1988

L. VANDAMME & D. BERNIER, *Medailles Bestendig Festival van Antwerpen*, Hasselt 1990 (afkorting: V & B II)

J. VERSTRAETE, *Arsène Matton een veelzijdig kunstenaar 1873-1953*, Harelbeke 2000.

H. VAN LOOCK – VERBERCKMOES & F. MERTENS, *Geïllustreerde inventaris van het kunstpatrimonium*, Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde, Antwerpen, 1975

Aan dit artikel werkten eveneens mee:

Willy Faes: samenstellen bibliografie

Urbain Hautekeete: scans, lay-out, opzoekingen en bewerken tekst

Filip Nuijttens: fotografie

Loek Janssens: opzoekingen draagtekens